

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inzeratni oddelk: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-čerkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Cori Post. No 11-3118
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Italiji in inozemstvu ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina mesečno Lit 18,—
za inozemstvo vključno s poštnimi stroški ponedeljskim jutrom Lit 36.50.
Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5. — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Duri colpi inferti all'aviazione nemica

49 velivoli avversari abbattuti — 11 navi nemiche colpite nella rada di Biserta

Comando Supremo. - Bollettino di guerra No. 1182:
Nella rada di Biserta concentramenti di naviglio nemico sono stati attaccati da bombardieri germanici; undici aerei uniti risultano colpiti.
Formazioni di quadrimotori avversari, largamente scortati, hanno ieri agito lungo la riviera Vesuviana, nel territorio della Provincia di Avellino, su Salerno e Foggia, causando danni ingenti in queste due città.

Le batterie contraeree e la caccia italo-tedesca impegnatasi in ripetuti violenti scontri abbatterono complessivamente 44 apparecchi.

Gruppi di bimotori nemici, in tentati attacchi al traffico marittimo nel Tirreno, venivano intercettati da nostri cacciatori che facevano precipitare in mare quattro aerei; un altro velivolo risultò distrutto dalla artiglieria presso Capo Rizzuto, durante una incursione su Crotona.
Generale Ambrosio.

Hudi udarci sovražnemu letalstvu

49 nasprotnikovih letal sestreljenih — 11 sovražnih ladij zadetih v Bizertskem zalivu

Vrhovno poveljstvo. Vojno poročilo št. 1182:

Nemški bombniki so v Bizertskem zalivu napadli skupine sovražnih ladij. Pri tem je bilo zadetih 11 velikih enot.
Oddečki sovražnih štirimotornikov v obilnem spremstvu so večer delovali vzdolž obrežja ob Vezuvu nad področjem pokrajine Avellino nad Salerno in nad Foggijo. Povzročili so ogromno škodo v teh dveh mestih.

Protiletske baterije in italijansko-nemški lovci so se zapeli s sovražnikom pogosto v hude spopade ter so sestrelili skupno 44 letal.

Skupine sovražnih dvomotorev so pri poskusnih napadih na pomorski promet na Tirenem morju prestregli naši lovci, ki so zrušili v morje štiri letala. Nadaljnje letalo je uničilo topništvo pri rtu Rizzuto med nekim poletom na Crotona.
General Ambrosio.

Posledice angleškega barbarstva v Milanu

Uničena je cela vrsta kulturnih spomenikov

Milan, 19. avg. S. Prva slika silovitosti zadnjega sovražnega poleta nad Milan se nam pokaže kakih 20 km od mesta, 'takoj pri postaji Rho. Ta slika postaja potem postopno vedno bolj razločnejša, čim bolj se približujemo obljubenemu ozemlju.
Kdor je hodil po Turinu lani 20. novembra, bo tu spoznal enako gibanje ljudstva, kakor je bilo takrat v Turinu. Ceste so zatrpane z vozili vseh mogočih vrst. Polne so tudi pešev, moških in žensk z vrečami na ramah in s kovčgi v rokah, z zavojci vsake oblike in obseznosti.

Poleg Scale sta porušeni poslopje Covo in neka restavracija. Mnogo hiš je porušeni od ulice Cardinale Federigo do trga Božjega groba. Poškodovana je istoimenska cerkev kakor tudi cerkev sv. Babile, najstarejša cerkev Milana, ter cerkev: Carmine, sv. Antona, sv. Marije pri Vratih, sv. Ivana Lateranskega, Grazie. Tudi ambrozijanska knjižnica je prizadeta.

Nič manj globoko in obširno ni uničenje na periferiji. Pri Rimskih vratih, Vratih Sempione, Vratih zmage, Vratih Magenta in Beneških vratih so mnoga poslopja poškodovana, dočim so zažigalne bombe dopolnile njihovo uničenje. Mesto je deloma omrtvico in tudi ne more biti drugače, saj je veliko središče po sedmih desetih letih svojega obsega bilo deležno naravnost uničujočega besa. S koliko energijo so se Milančani vrgli na delo, da so zopet organizirali prve znake rednega življenja tam, kjer se je zdelo, da ni ničesar več, to opazi človek, ki hodi sedaj po mestu. Vzdolž ulic, ki so zastavljene s pohištvom, iznesenim na pločnik in pripravljenim za preizkušnje, so mnoge trgovine odprte. Drugod so poleg napisov »Pazite! Nerazpočena bomba!« prilepljeni kosi papirja, ki pravijo: »Nakupovalci naj izvolijo preko dvorišča!«

Ali ste bile ranjene ob letalskem napadu? — vprašam. — Da, — odgovori ena izmed njih. Na njihov dom, kjer je bivalo 19 sester ter vratar z družino, je padla bomba. Del zavetišča se je zrušil, toda oni del, kjer se bile sestře, je vzdržal. Nekoliko nun je bilo ranjenih, toda kljub težkemu položaju so kmalu spoznale, da nevarnost še ni minila, kajti požar je kaj kmalu dosegel njihovo zavetišče. Vrgle so se preko ognja in prišle na prsto, dočim je bombardiranje še vedno trajalo. Za kratek čas so se otele pod glavnim vhomom neke hiše, nakar so odšle z mesta nesreče, ugotovivši, da je njihov dom popolnoma porušen. To je samo ena izmed sto in sto slik, iz katerih si čitatelj komaj približno lahko predstavlja, kaj je pretrpel Milan v teh dneh. (»Le ultime notizie«.)

Katoliška univerza v Milanu hudo prizadeta

Vatikan, 20. avg. s. »Osservatore Romano« objavlja: »Iz Milana poročajo, da je bila tudi katoliška univerza sv. Srca zadeta pri zadnjem letalskem napadu na Milan. Palača uradov je bila porušena in tudi sedež založniške družbe »Pot in mise« s založniškim gradivom, dočim so mnogi drugi deli uradov bili poškodovani.

Vest bo vse italijanske katolike globoko užalostila, objavljamo pa jo prav zaradi živnega večnega čustva ljubezni in solidarnosti, ki nas veže s tako hudo preizkušeno univerzo. Toda to bo samo še okrepilo vero in dobrotvorne sklepe za njeno uspevanje. Iz take vere in takih sklepov je katoliška univerza nastala in uspel je ji je uveljaviti se znanstveno in gospodarsko, kajti njeni inštituti so od leta do leta narasčali in to tem bolj, čim težji so bili časi. Sile, ki so podpirale to vero in te sklepe, se torej morajo še pomnožiti, kakor je potrebno. Ta njena rana, ki jo lahko imenujemo vojno rano, bo boljši pouk kakor katera koli lekcija z njenih stolic ter bo opozarjala na značilno poslanstvo katoliške univerze.

Udarci v praznino

Stockholm, 19. avg. s. Po poročilih dopisnikov švicarskih listov v Londonu je bila vest iz italijansko-nemškega vira o izpraznitvi Sicilije prvo obvestilo, ki je prišlo v Anglijo. Nekaj ur pred tem je zavezniško poveljstvo objavilo poročilo, ki govori o zelo previdnem napredovanju angleškoameriških sil. To dokazuje, da Angličani in Američani niso spoznali važnosti operacij, in da so zadeli svoje zadnje udarce v praznino.

OGROMNO DELO KR. MORNARICE MED OPERACIJAMI NA SICILIJI

Odlikovale so se vse vrste mornariških sredstev — Junaštvo, požrtvovalnost in sposobnost vsega moštva od poveljnikov do mornarjev

Rim, 19. avg. s. Agencija Stefani objavila: Zopet je Kr. mornarica s tiho vedrostjo, ki ji je svojstvena, opravila med operacijami na Siciliji tako nenadomestljivo kakor mogoče delo z lahkim brodom, manjšimi edinicami, motornimi splavi, majhnimi parniki in oboježenimi jadrnicami, kakor je nalgala tesna vodna površina Messinske ožine in njene okolice. Delo Kr. mornarice je glede na številke in uspehe zares veličastnega obsega, v kolikor je med fazo prehranjanja in odvajanja skrbel za prevoz ogromne množice moštva, orožja in potrebnih, tankov, motornih sredstev in vsakovrstne opskrbe.

Sovražno letalstvo, ki je bilo skoraj vedno po številu v premoči nad prometnimi morskimi potmi s Sicilijo, ni dalo 40 dni nitu trenutka odmora ladjam in sredstvom, zlasti onim, ki so morala zaradi operativnih nujnosti pluti izven ožine same. Na morju in pristaniščih na odprtem morju ali ob obali so bile ladje in druga sredstva podvržena stalnemu napadanju podnevi in ponoči. Toda ladje in druga sredstva so se pod poveljstvom poveljnikov in mornarjev, zavedajočih se važnosti od njih zahtevane naloge, prekomerno žrtvovali z vedro in odločno disciplino, ne menec se za napore, tveganje in izgube, katere jim je sovražnik neprestano zadal.

Posebno omembo zasluži udeleževanje motornih splavov, ki so pod poveljstvom najmlajših oficirjev zaradi posebne možnosti pristajanja na kateri koli točki obale, obvladovali z junaki samozatajevanjem najhujše okolišine. Samo sovražno letalstvo, ki je tako zagrizeno in s tako mogočnim sredstvi napadalo ogromni dotok in odtok orožja in vojakov, je moralo priznati, da ni sposobno streti ga spričo tolikega čudovitega odrekanja. Nič večjega

uspeha niso imele sovražne ladje, ki so skušale večkrat prestréti promet.

Naše torpedovke in naše podmornice so budno stale na straži v bližnji ožini. Podmornice so od prvega trenutka operirale v najbolj nevarnih vodah, kjer je sovražnik imel najlažjo igro in kjer je osredotočil svoja napadala sredstva. Nad vse visok in junaški duh, s katerim so se naše podmornice vrgle v boj, je dokazan ne samo z uspehi (potopljene: 1 križarka, 4 rušilci in dva parnika z 23.000 tonami, topedirane pa ena velika ladja, en rušilec in en parnik s 15.000 tonami), temveč predvsem z dejstvom, da se kar pet edinic ni vrnilo v oporišča na Siciliji. Motorni torpedni čolni, ki jih je bilo malo glede na zahtevane naloge, so vsako noč križarili kot zaščitnice in preprečevali vse sovražne ofenzivne sunke ter med drugim potopili en rušilec in en parnik z 9000 tonami. Ne menec se za tveganje in nevarnost, so žrtvovali v borbi mnogo svojih najboljših ljudi.

Ogromno opustošenje sovražnih bombnikov v sicilijskih pristaniščih se pred izkrcanjem, ki se je potem srdito nadaljevalo po pričetku izkrcanja, je edincim in mornariškim sredstvom odvzelo primerna oporišča in jih prisililo, da so operirale skoraj vedno ob odprtih obalah, s čimer so se njih težkote, trud in nevarnost postotere, so pa tudi podvržile najstrožji kolodarski organizacijski sposobnost in delo poveljnikov.

Vsi poveljniki mornarice na Siciliji, od najnižjih do najvišjih, so obvladovali s čudovito sposobnostjo in energijo najtežje položaje ter so vzdržali v najbolj nevarnih okoliščinah, čeprav so jim bila na razpolago manjša sredstva, kakor bi bila po-

trebna. Številni poveljniki so, čeprav jim je bilo možno in so imeli pravico oddaljiti se, ostali do zadnjega trenutka na svojih mestih. Cesto so se borili ramo ob ramo z mornarji, ko so okolišine borbe vsilile, da so prevzeli kopno obrambo oporišč. Naj zadošča omemba dogodka v Augusti, ki je padla v štirih dneh junaške bitke z ogromno močnejšim sovražnikom, bitke, v kateri so se borile večinoma stotnije mornarjev, katerim na čelu je bil do zadnjega kretandarmiral Leonardi. Naj zadošča omemba Trapanija, kjer je kontreadmiral Manfredi, ki bi moral zapustiti mesto še pred angleškim izkrcanjem na Sicilijo, ostal na svojem mestu in opravil čudovito akcijo borečega se poveljnika. S svojimi močmi se je dolgo upiral sovražniku, ki je tudi tu obkolil s kopnega trdnjavo, ker si ni upal napasti jo z morja.

Tudi v tem ciklu vojne, kakor že v Libiji in v Tunisu in na vseh ostalih odsekih borbe, so trgovinske ladje, vodene po Kr. mornarici, vedno izpolnile svojo dolžnost, nudeč brez hrupa svoje dragoceno delo, ne menec se za napade, poškodbe in škodo, ostajajoč do zadnje minute na prizorišču borbe. Pozabljeni tudi ni veličastno delo bolniških ladij, ki so se neprestano žrtvovali, ne menec se za ponovne letalske napade, ki jih je sovražnik proti vsem pravilom mednarodnega prava izvrševal, in ki so prevzale na celino italijanske in nemške ranjene.

Danes še ni mogoče objaviti številke, ki so nujno še nepopolne, toda že glede na to, kar je znano, se lahko trdi, da bodo, ko bodo objavljene, dokumentirale nedvoumno s svojo obsežnostjo, kako važno in veličastno je bilo v celoti delo Kr. mornarice pri operacijah na Siciliji.

Novi hudi boji ob Miusu

Dva sovjetska bataljona uničena pri Izjumu — 486 ruskih tankov in 81 letal uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega štana, 20. avg. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na fronti ob Miusu so se ponovno razvlele hude borbe.

Pri Izjumu so naše čete v ogroženih bojih odbile hude boljševiške napade, obkolile v držnem protinapadu dva sovjetska bataljona in ju uničile.

Na bojnem področju južnozpadno od Bjelgorode se nadaljuje bitka z nezmanjšano silovitostjo.

V ostalih odsekih fronte so naše čete, uspešno podprte od letalstva, zavrnile vse sovjetske poskuse za prodore in prizadele sovražniku velike izgube. Včeraj je sovjetska vojska izgubila 486 oklopnih voz in 81 letal.

V vodah pri Ribiškem polotoku so nemška brza bojna letala potopila sovražno stražno enoto.

Močan oddelek nemških bojnih letal je v noči na 19. avgusta ponovno napadel pristanišče v Bizerti ter zadel z bombami vseh

kalibrov 11 velikih ladijskih enot. Pri tem je bilo 8 prevoznih parnikov s skupno 33.000 br. reg. tonami težko poškodovanih. 5000-tonska trgovska ladja se je takoj potopila.

Nemški lovci so sestrelili včeraj v hudih letalskih borbah nad južnoitalijanskim področjem 28 angleških in ameriških letal, med njimi 15 štirimotornih bombnikov.

Nad zasedenim zapadnim ozemljem je bilo 19. avgusta po zaslugi lovskve in protiletalske obrambe uničenih 12 sovražnih letal. Preteklo noč je izgubil sovražnik pri zemirjevalnih poletih nad zapadnim in severnim nemškim ozemljem, potem ko je brez učinka odvrzel bombe, eno nadaljnje letalo.

Pri oskrbovanju Sicilije in poznejšem odmiku tamkaj se bojujočih oddelkov, so se z žilavo hrabrostjo in požrtvovalnostjo ter neutrudljivimi akcijami posebno odlikovale razne enote vojne mornarice pod poveljstvom fregatnega kapetana v. Liebensteina.

Stalinove grožnje anglosaškim zaveznikom

Lizbona, 18. avg. Po vesteh, ki krožijo v tukajšnjih diplomatskih krogih, je Stalin pred tednom dni sporočil angleški in ameriški vladi, da se bo Rusija smatrala za opročeno vseh zavezniških obveznosti, ako se bo ruski vojski sami posrečilo, da razbije nemško fronto pred ustvaritvijo druge fronte v Evropi. Kakor je znano, zahteva Stalin drugo fronto, ki bi prisilila Nemčijo, da odpokliče z vzhodnega bojišča vsaj 80 divizij. Stalin Siciliji ne prizna značaja druge fronte, marveč zatrjuje celo, da bi se izkrcanja na Siciliji nikdar ne izvršila, ako bi ruska vojska tako silovito ne zaposlovala Nemcev. V Stalinovi izjavi je skrita grožnja, ki so jo Anglosaši razumeli ter so z vso naglico pridrili sestanku Roosevelta in Churchilla v Kanadi, dobro vedoč, da Moskva nikoli ni hotela podpisati formule o brezpogojni predaji, določeni v Casablanci.

Kaj bi lahko Stalin storil, ako bi se osvobodil vseh zavezniških obveznosti? Dokler sta se Churchill in Roosevelt razgovarjala, je britanski tisk vedno naglašal nujno potrebo sporazuma glede političnih problemov bodoče Evrope, dokler je čas. Kolikor je znano, sta Roosevelt in Churchill na prvem sestanku razpravljala o načrtu za otvoritev nove fronte v Evropi, ki naj bi prebila zapadni obrambni sistem Nemčije. Pri tem je lord Leather predložil podoben načrt tega podjetja, ki ga sedaj z vso vestnostjo proučuje ameriški vojaški strokovnjaki. Te proučevanje se vrši z izvestno počasnostjo, v največji tajnosti in v pričakovanju nadaljnjih vesti z ruske fronte.

Neki udeležene konferenca je izjavil, da se Stalin nadeja, da bo pobil Nemce na ruskih tleh, ako Nemčija ne bo vrgla na sedanje bojišče svojih strateških rezerv. Da se to prepreči, morajo zavezniški odtegniti s sovjetske fronte najmanj 30 nemških divizij. V zvezi s tem poročila »New York Herald Tribune«, da naj ameriška javnost ne pričakuje od konferenca v Quebecu fantastičnih plodov. Lahko je organizirati ekspedicijski zbor, ne bo pa lahko preskrbovati ga zaradi oddaljenosti od oporišč. Ameriška javnost je izmenadena zaradi izredne molččnosti glede prvih rezultatov posvetovanj Roosevelta in Churchilla. List vprašuje, zakaj se je toliko zavlačevalo proučevanje možnosti za izkrcanje v Evropi. Danes strateški pogoji za to niso nič boljše. List za sedaj smotuje svojim čitateljem, naj se na-

upanjem čakajo bližnjih odločitev, ki bodo izredne važnosti. (Le ultime notizie.)

Lizbona, 19. avg. s. Konferenca v Quebecu obrača pozornost ameriških novinarskih krogov na zunanjo politiko Amerike, kateri mnogi očitajo negotovost in nerazumevanje, kakor pričajo nasprotujoča si stališča, izražena ob raznih prilikah po najvišjih ameriških predstavnikih. Po mnenju kritika za mednarodna vprašanja Littmanna, sloni zadržanje Washingtona preveč na zmotni sodbi o osebni oblasti predsednika Roosevelta, ki nikakor ni taka kakor nekoč. Bela hiša tudi ne razume ničesar o pomoči tretjih, kadar potrebujejo Ameriko. Glavna točka vseh komentarjev je še vedno sovjetsko zadržanje, ki ga »New York Herald Tribune« označuje kot zagonetnega. Spričo razvoja vojnih dogodkov in potrebe po razpravljanju sodobnih in mirovniških vprašanj, Rusija ni nič bolj zagonetna kakor Amerika. V Moskvi so se nedvoumno izrazili mnogo bolj jasno o svojih stremljenjih in namerah kakor Zedinjene države.

Stockholm, 19. avg. s. Edenov prihod v Quebec kaže po mnenju angleškega tiska, da na konferenci razpravljajo razen o vprašanih strateških značajah tudi o političnih zadevah. Ta politična vprašanja naj bi bila vprašanje odnosov s francoskim osvobodilnim odborom v severni Afriki in naloge famozne organizacije »Amgote«, ki je že ob nastanku zbudila toliko nezaupanja a med begunskimi vladami v Londonu, ki vidijo v tej organizaciji izrazito imperijalistično stremljenje. Pravijo, da se več begunskim vladam mudi zapustiti London in izbrati s drug sedež. Jugoslavoani n. pr. govorojo o premetitvi njihove vlade v Kairo, Čehoslovaki z Benetom na čelu pa nameravajo razpeti svoje sotre naravnost v Moskvi. Z Edenom je prišel v Quebec tudi angleški obveščevalni minister Branchen, ker se tolačiči v tem smislu, da se zavezniški pripravljajo za jako propagandno kampanjo v zvezi s svojimi invazijskimi načrti. Posebni dopisnik »Daily Maila« v Quebecu trdi, da je zvedel, da bo tej prvi angleško-ameriški konferenci sledila širša konferenca zavezniških konferencij Stalina. Zdi se gotovo, da bo šel Eden v Moskvo z rezultati sestanka v Quebecu, katere bo predložil Stalinu.

govora med Churchillom in Rooseveltom izjavlja »Mainichi«, da je jasno, da Amerika in Anglija skušata kupiti čim več krvi v Sovjetski zvezi in v Cankajskovi Kitajski ob najmanjšem trošenju orožja. List naglašja, da Sovjetska zveza in Cankajskova Kitajska pridelava največ krvi v sedanjih vojni. Zaradi te krvi Amerika in Anglija lahko nadaljujeta vojno. Čeprav skušata Anglija in Amerika prisiliti čungkingo vlado in Sovjetsko zvezo do najhujših borb v prednjazvojskem prostoru, vendarle kažeta svoje hinavsko zadržanje in ne vabita sovjetskih zastopnikov na konferenco v Quebec, dočim je bil Cunking kakor običajno popolnoma prezrt. Eden izmed razlogov za sedanje razgovore Anglososov je medsebojno sumničenje med Ameriko in Anglijo. List omenja, da je nedavni plebiscit Galupovega zavoda pokazal, da angleška javnost meni, da Američani najmanj prispevajo k azijski stvari, dočim je ameriška javnost označila angleški prispevek za vojno samo z nekaj točkami nad prispevkom Čungkinga.

Londonska ugibanja o ameriških razgovorih

Lizbona, 20. avg. s. Agencija Reuter poroča iz Quebeca, da vse kaže, da se je zavezniško vrhovno poveljstvo dokončno izreklo proti možnosti zmage v vojni s sredstvi letalskega bombardiranja. Po ne, ki brzojavki iz Quebeca piše »Exchange«, da bo konferenca odločila o naslednjih točkah: 1. Načrti invazije z uporabo ogromnih množic čet, zbranih v Angliji. Načrti se nanašajo na strateške točke ob atlantski obali. 2. Imenovanje vrhovnega zavezniškega poveljnika za evropsko bojišče. Govori se o generalu Alexandru, ki naj bi prišel na to mesto. 3. Imenovanje vrhovnega poveljnika za Daljni vzhod in naloge zopetne osvojitve Birme ter vzpostave kopnih zvez s Kitajsko. Za to mesto se omenja ameriški general Stils. Dodaja se, da je zdaj trenutek za razgovore z Moskvo o vseh političnih vprašanih in za vzporeditev vseh stališč raznih vlad.

Buenos Aires, 18. avg. s. Danes popoldne je prišel v Quebec angleški zunanji minister Eden, ki ga spremljata obveščevalni minister Bracken in stalni državni tajnik zunanjega ministrstva Cadogan.

Novo določbe o tisku

Rim, 19. avg. s. Objavljen je zakonski dekret z odločbami za disciplino periodičnega tiska glede na vojno stanje. Posebej je odločeno, da sedanji direktorji in odgovorni uredniki ne morejo nadaljevati in opravljati svojih funkcij, če v 15 dneh po veljavnosti tega dekreta niso dobili dovoljenja ministrstva za ljudsko kulturo. V svrhu naglega poteka dela bodo predložili za nadomestitve direktorjev in za njih potrditve izročeni Kr. prefekturam, ki bodo proizle posemne primere. Glede prenehanja novinarskih podjetij, ki se navajajo v istem dekretu, ostane v veljavi odločba, da te ne morejo objavljati novih publikacij in tudi ne na novo objaviti publikacij, ki so bile iz kakršnega koli razloga uknjene ali ustavljene pred 25. julijem.

Zima v Južni Ameriki

Buenos Aires, 19. avg. V Argentini se je letošnjo zimo mraz precej zakasnil. Julij, ki je najhladnejši mesec, je potekel brez velikega mraza. Toplomer je redkokdaj padel na 6 stopenj pod ničlo. Izmjena padec temperature se je pojavil šele te dni. V argentinski prestolnici so izmerili 11 stopenj pod ničlo, v severnih pokrajinah pa od 16 do 17 stopenj pod ničlo. Na najvišjih vrhovih Kordiljer je zapadel sneg in ogromni plazovi drve v dolino. Zaradi nevarnosti plazov je morala vlada izprazniti nehotilni sneg, da se ne bi spuščala na doline.

Pobiranje taks in pristojbin pri Pokrajinskem korporacijskem svetu

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je z razpisom z dne 12. avgusta t. l. odobril Pokrajinskemu korporacijskemu svetu v Ljubljani pobiranje taks in pristojbin za razna področja, za nakaznice in nakazila za nakup surovin in posameznih izdelkov po naslednjem pristojbeniku, ki nadomešča doslej veljavno tarifno:

Priloga po § 95/5 obrtnega zakona (obrtna dovoljenja): rokodelski in ostali obrtniški obrati v Ljubljani 100.—, zunaj Ljubljane 50.—; industrijski in rudarski obrati 300.—; gradbene obrti 250.—; obrti, za katere je potrebno dovoljenje: a) trgovske obrti in trgovske agencije na debelo 250.—, na drobno v Ljubljani 150.—, zunaj Ljubljane 100.—; mali trgovski obrti (§ 19/3) 50.—; b) gostinski obrti I. kategorije (kavarne, restavracije, bifeji, avtomati) 200.—; II. kategorije (gostilne, bifeji) 150.—; III. kategorije (krčme, izkupi, penzioni) 75.—; c) bančni, menjalni in zavarovalni posli 300.—; d) ostali 150.—; potrdila o preselitvi obrti v mesto 50.—, na deželo 25.—.

Taksa se pobira za vsak prijavljen obrat, ki je zgoraj naveden. Ako potrebuje potrdilo javna trgovska družba, delniška družba, družba z o. z., gospodarska zadruga ali komanditna družba, se taksa za potrdilo podvoji. Pri otvoritvi podružnice podjetja, ki ima sedež na območju sveta, ter ob postavitvi poslovodje se pobere polovična pristojbina. Pri otvoritvi podružnice ali ob postavitvi poslovodja v ostalih podjetjih se pobere polna taksa. Za registracijo začasne ustavitve obrata se plača pristojbina 20 lir.

Pristojbine za poverljive posle

Za posebne, korporacijskemu svetu poverjene posle se pobirajo naslednje pristojbine:

A. Za nakazilo tehničnega materiala: bencina in rafiniranega špirta za liter 0,50, petroleja in denaturiranega špirta za liter 0,25, karbida za kilogram 0,20, kileja za kilogram 0,25, maslinnih kislin in mila 0,20, škroba za kg 0,25, firneža za kilogram 2.—, želata za kg 5.—; za nakazilo pnevmatik od komada zračnice ali pišca 2.—; za nakazilo sredstev za nabavo vrednosti, toda najmanj 2 liri za nakazilo. Če se porabnik predhodno pisemno obvesti o nakazilu, znaša pristojbina 3 liri.

B. Za izdajo nakupne ali nabavne za tkanihsko blago: do 99 točk 2.—, do 199 točk 3.—, do 499 točk 4.—, do 999 točk 5.—; za 1000 točk in za vsakihih pričetih tisoč se 1.—, za overovljenje inventarja oziroma registra 5 lir.

C. Nakazila za kurivo: za industrijo, javne zavode in obrate ter poslovne prostore od vsakehih 1000 kg kuriva 2.—; za gospodinjstva od prvih 1000 kg 2.—, od nadaljnjih 1000 kg 1.—; za dovoljenja za nabavo drv iz lastnega gozda do 5 stotov 3.—, za vsaka nadaljnja 2 stota 1.—; za nakazilo oglja do 3 stotov 2.—, za vsak nadaljnji stot 1.—; dodelitev kuriva trgovcem za vsak vagon 3.—; za prevozna dovoljenja v Ljubljani za vsak vagon 2.—, za spremnico za prevoz premoga po mestu za vsak vagon 1 liro.

D. Za nakazilo kož in usnja: za nakazilo surovih kož strojarjem 1%, za nakazilo strojene kože kupcem 1%, za mesečna nakazila usnja čevljarjem brez pomočnika 2.—, z 1 do 2 pomočnikoma 4.—, s 3 in več pomočniki 5.—; za nakazilo jermen za pogon strojev 1%, za izvoz ali uvoz kož usnja in kežuhovine 1%;

E. Za nakazila tehničnega lesa: za odobritev nabave tehničnega lesa za 1 kub. m 1.—, za odobritev predelave surovega lesa za vsak kub. m 0,50, za prevozna dovoljenja z vozom ali avtomobilom do 1 tone 3.—, preko 1 tone in za vsako nadaljnjo tono 1.—; za prevozna dovoljenja po železnici za 1 kub. m 0,20, za izvorna izpravečila za izvoz tehničnega lesa iz pokrajine 2/100 od izvorne vrednosti, za uporabno dovoljenje za tehnični les za vsak kub. m za obrtnike 1,50, za ostale potrošnike 2.—;

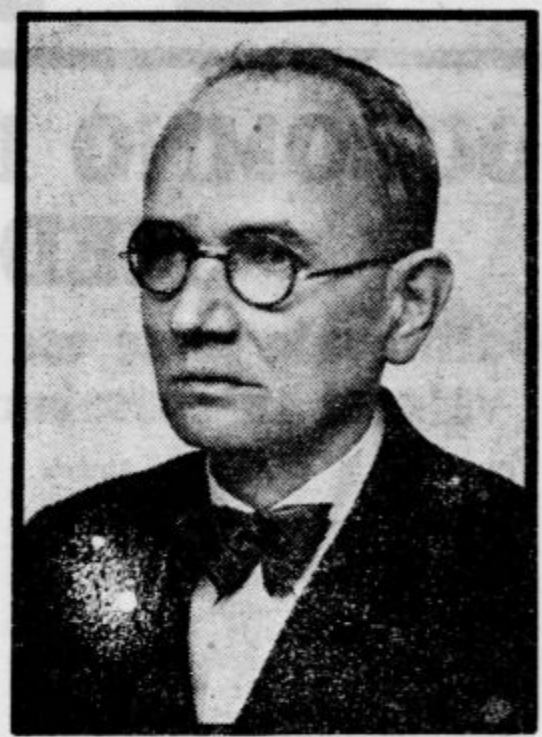
F. Izvoz in uvoz. Na prošnjo za dovoljenje izvoza blaga iz pokrajine in uvoza v pokrajino se pobira od izdaja izvornih izpravečil po vrednosti predmeta 2/100 z naslednjimi izjemami: za pošiljke do vrednosti 100 lir 3.—, do 1000 lir 5.—, za selitveno blago do vrednosti 5000 lir 5.—, nad 5000 lir 20.—, za rabljene predmete, ki jih nosijo potniki s seboj do vrednosti 500 lir 3.—, do 2000 lir 5.—, za vidiranje zapadlih izvornih izpravečil po komadu 1.—, za izvršitev popravkov in podaljšanje veljavnosti uvoznih in izvoznih dovoljenj 5.— za pošiljke, ki jih prejemajo znanstveni zavodi, humanitarne in dobrodelne ustanove za lastno uporabo, za pošiljke rabljenih predmetov, ki jih te ustanove pošiljajo, in za pošiljke monopolnih ustanov sorodnim zavodom se plača pavšalna pristojbina 5.—. Pristojbina 2/100 se računa zaokroženo navzgor.

G. Ostala potrdila: potrdila za dosego davčnih in carinskih ugodnosti 20.—, potrdila za udeležbo na licitacijah 20.—, legitimacije imetnikov obratov in trgovskih potnikov 10.—, za potrdila o obstoju, obsegu, registraciji obrata in za splošna potrdila 20.—, za vsak duplikat ali kopijo 3.—, za overjenje faktur in primernosti cen 10.—, prodajnih registrov za kurivo in tehnični les 10.—, prodajnih registrov za destilate, tekstilno blago in ostalo 5.—.

Pristojbine se stranki povrnejo, odštevisi 10 lir za manipulacijo, ako se povrne zahteva v 2 mesecih potem, ko je bilo zaproseno dovolilo ali pooblastilo pravomočno odklonjeno, prijavi obrti pri pristojnem območju umaknjena, vloga za uvoz ali izvoz ali katera koli druga vloga v 2 mesecih umaknjena ali pravočasno odbita. Če se prošnja ne reši, se taksa ne povrne. Takse do 20 lir se ne vračajo.

Ravnatelj Janez Kocmur †

V četrtek ob zori je nenadoma preminul Kocmur Janez, ravnatelj OUZD v pokouju. Zadel ga je krp. Pokojnik je bil znan med najsiromašnji sloji našega prebivalstva tako po svojem poklicnem kakor javnem udeleževanju. Kljub njegovi politični delavnosti pa je bilo glavno torišče njegovega dela na področju socialnega zavarovanja, kjer je delal od svojih mladih let in bil med

njegovimi prvimi organizatorji in vodniki. Njegovo vsetransko znanje v tej stroki je prišlo do izraza zlasti ob prevratu 1918, ko se je začelo zavarovanje na novo organizirati, ko so se likvidirale bivše Ukrajne bolniške blagajne, ene prezadolžene, druge spet drugače nezmožne življenja. V tem času je pokojnik prvenstveno in konstruktivno doprinesel k organizaciji novega Okrožnega urada v Ljubljani, katerega prvi ravnatelj je postal ob njegovi ustanovitvi.

Za časa ravnateljstva pri Ljubljanskem Okrožnem uradu je dajal ne samo pobudo za boljše organizacijo in izpopolnjevanje najrazličnejših socialno-zavarovalnih ustanov in mnogo doprinesel k razčiščenju in vzorni organizaciji najrazličnejših socialno-zavarovalnih vprašanj. V svoji neprestani vni in za zboljšanje pogojev, ki jih more dati zavarovanje svojim članom-delavcem, je bil neutrudljiv. Namesničencem, katere je neprestano vzpodbujal in iniciativno vodil ter učil, je bil dober starsešina in zglede tovariš. Ljubljanskemu Okrožnemu uradu je ravnateljaval do 1925, ko je bil potem poklican k Osrednjemu uradu v Zagreb, kjer je bil imenovan za načelnika upravnega oddelka. Na tem svojem mestu se je zlasti mnogo zavzel za čim večjo avtonomnost okrožnih uradov kot krajevnih organov in je dosegel v tej smeri lepe uspehe.

Razen svojega poklicnega dela je pokojnik, ki sprito svoje živahne narave in javnem življenju, vneto sodeloval v mnogih društvenih in kulturnih dejavnostih. Bil je vodilni član ali ustanovitelj pri najrazličnejših organizacijah, občinski svetnik in drugo. Merljiv je bil tudi kot publicist in prav škoda bo, če se ne najde nekdo, ki bo zbral njegove nekatere zelo tehtne članke in pogledje, kakor tudi uredil njegove preostale zapiske in spomine, ki jih je pokojnik nedvomno imel in zapisal.

Pokojniku, ki se je iz majhnih razmer z izredno narjnostjo ljubeznijo in zagriženostjo do dela povzpeli do uglednega upravnega uradnika in vidnega javnega delavca, naj bo ohranjen trajno časten spomin.

Z Gorenjskega

Na Golniku je umrl 13. t. m. po kratki in mučni bolezni g. Stanko Kastelic, elektromonter iz Ljubljane. Pokopali so ga v nedeljo 15. t. m. v St. Vidu. Zapustil je zalujočo ženo in sinčka. Pokojniku lep spomin, zalujočim naše iskreno sožalje!

V Kamniku so imeli v nekem bližnjem velikem podjetju svečanost, h kateri se je pripeljal gauleiter dr. Rainer iz Celovca. V daljšem govoru je navajal, da je pred nekaj tedni neko podobno govorno podjetje izročil svojemu namenu in da je bilo nekaj podobnega ustvarjenega v Dravogradu. Rekel je, da se Gorenjci s tem lahko prepričajo, da Nemčija kljub vsem težavam izvršuje večja gradbena dela. S spremstvom se je nato odpeljal v Litijo, kjer je sprejel raport oddelkov stranke, carine in železniške policije. Obiskal je še nekatere javne naprave na Gorenjskem.

S Spodnjega štajerskega

V Ptujju so imeli v soboto in nedeljo razne svečanosti. Mestna knjižnica je dobila svoj dom. Vršile so se razne športne prireditve. Naposled je bilo veliko zborovanje na glavnem trgu, kjer je gauleiter iz Grada izročil okrožnemu vodji Bauerju novi okrožni grb, ki je prvi v obdobju vseh alpskih pokrajinah. Na okrožnem grbu so združeni grbi mest Ptujja in Ormoča, ter gradov Vurberka in Sv. Barbare v Halozah.

Najstarejša prebivalca Maribora je gospa Marija Radejeva, ki je v soboto praznovala svoj 92. rojstni dan. Doma je iz Velike Nedelje in je prišla z 12 leti v Maribor. Rodila je 10 otrok. Trije sinovi so se borili v prvi svetovni vojni, zdaj pa se borijo trije vnuki. Okrog prababice pa

se zbirajo že tudi pravnuki, najstarejšemu izmed njih je botrovala pri krstu.

Novi grobovi. V starosti 80 let je umrla v Mariboru zasebnica Terezija Mesaričeva. Nadalje sta umrla mestni uslužbenec Mirko Leskovar in 70 letna hišna posestnica Franja Cerinškova. V Brežicah je umrl Fric Predanič, v Celju pa upokojena učiteljica Ana Srlenec-Jurko.

Za obrambo pred morbitnimi letalskimi napadi je dalo mariborsko županstvo napeljati na ulice in trge velike kupe peska. Obenem je bilo objavljeno opozorilo, da si lahko vsakdo od tod spravi domov primerno količino peska, katerega za sme porabiti samo za protiletalsko zaščito.

Zalostna smrt kmetice. 46letna gospodinja Ana Oberauerjeva na štajerskem je po nesrečnem naključju padla v gnojno jamo. Sama se ni več mogla rešiti in je utonila. Truplo so našli šele po daljšem iskanju.

Nesreče. 26letni posestnikov sin Alojz Krajšelj se je polil z vrelo maslo in ima hude opekline. 9letni Franc Mrzel od Sv. Benedikta je padel z voza in se nevarno pomlil. 50letna posestnica Roza Trobenčarjeva pa si je pri padcu zlomila levo nogo.

Iz Hrvatske

Hrvatski poslanik pri carju Borisu. Tudi dni je bil dosedanji hrvatski poslanik v Sofiji dr. Vladimir Židovec sprejet v poslovilni avdijenci. Car Boris mu je izročil veliki križ reda za civilne zasluge.

Poglavnik je govoril na velikem ustaskem zborovanju v Zagrebu. Rekel je, da so Hrvati čvrsto odločeni vzdržati borbo za Evropo do kraja. Kdor v tej borbi neče sodelovati, ni Hrvat. Kdor ni za vzajemnost z zavezniki, ta ni za Hrvatsko.

Nemški general hrvatskega pokolenja. S hrastovim listom k viteškemu križcu je bil odklonjen general dr. Lotar Rendulič, poveljnik nekake nemškega armadnega zbora. Rendulič je hrvatskega pokolenja rodil pa se je v Dunajskem Novem mestu 1887 in se je odlikoval že v prvi svetovni vojni.

Iz Srbije

O madžarsko-srbskih odnosih je predaval pri otvoritvi balkanskega tedna na debrecinski univerzi sekcijski šef dr. Balta. Navedel je mnogo zgodovinskih podatkov, nato pa se je pomudil pri paktu prijateljstva, sklenjenega leta 1939, kateremu je sledila revolva generala Simovića z vseni tragičnimi posledicami. Odkar so južni deli spet priključeni k Madžarski, želi ta končati stoletni spor. Ko bodo izključeni vsi pokrajinski prepri, bo prišlo do vzajemnosti med Srbi in Madžari.

Spremenjeno ime. Na glavni skupščini »Kuvrte« dd. v Beogradu je bilo sklenjeno, da se ime tvrdke spremeni v »Avala« dd. tvornica ovojev in papirnatih izdelkov.

RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 21. AVUGUSTA 1943

7.30: Pesmi in napevi. — 8.00: Napoved časa. Poročila v italijansčini. — 11.50: »Pol ure za vojake«. — 12.30: Poročila v slovenščini. — 12.45: Opera glasba. — 13.00: Napoved časa. Poročila v italijansčini. — 13.10: Poročilo Vrhovnega poveljstva v slovenščini. — 13.20: Opera glasba na ploščah. — 14.00: Poročila v italijansčini. — 14.10: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijanec, sodelujeta sopranistka Draga Sokova in tenorist Andrej Jarc. Operna glasba: 1. Strauss: Noč v Benetkah — predigra; 2. Lehár: Dežela smehljaja — fantazija; 3. Hruby: Car operet. — 15.00: Poročila v slovenščini. — 17.00: Napoved časa. Poročila v italijansčini. — 17.15: Koncert violinista Alberta Dermelja — pri klavirju Marijan Lipovšek: 1. Beethoven: Romanca v F-duru; 2. Coppola: Poema triste; 3. Ranzato: Allegro alla zingaresca; 4. Szymanowski: Narcise. — 17.45: Pesmi in napevi. — 18.00: Gospodinjstvo predavanje v slovenščini. — 19.30: Poročila v slovenščini. — 19.45: Orkester vodi dirigent Rizza. — 20.10: Literarna predstava družbe EIAR: Verdi: Rigoletto — prvo dejanje. — 20.30: Napoved časa. Poročila v italijansčini. — 20.50: Verdi: Rigoletto — prvo dejanje. — 21.30: Orkester vodi dirigent Rizza. — 22.10: Herbert von Karajan na ploščah. — 22.45—23.30: Orkester vodi dirigent Zeme. V odmoru (23.00): Poročila v italijansčini.

ZAKONSKA COPATA

Mož: »Pomiri se draga moja žena, ti moje sonce, moja ljubezen, saj vem, da imam najboljšo ženo.«
Žena: »Vraga imaš!«

NA VSAK NACIN
Žena: »Kaj praviš, stari, ali je bil tisti golob, ki je prinesel Noetu zeleno vejico, moškega ali ženskega spola?«
Mož: »Na vsak način moške!« — drugače bi ne mogel držati tako dolgo zaprtega kljuna.«

ZVITO
»Kakšna vrata pa imaš v sosedni sobi? Vsa so oblažjena, kakor kakšen kauč. Gotovo imaš tam svojo blagajno!«
»Ne, tam je glasbena soba moje žene.«

ZDRAVILO
»Tvoj slepi oče pa nič več na voglu ne stoji in ne berači.«
»Dobil je bogato dediščino in zdaj zopet vidi.«

KAKOR LASTNEGA SINA
Po razpravi pravi odvetnik svojemu klijentu: — Zagovarjal sem vas kakor svojo, ga lastnega sina...
— Tako?! — se začudi obsojenec. — Kaj je tudi vaš sin tako velik falot?
VSJAK NEKAJ
— Sram te boji, zopet si dobil v šoli nezadostno!
— Da, toda med tistimi, ki se niso dobro naučili naloge, sem bil najboljši.

SKROMNA BAHARIJA
»Sara, s kakšnimi besedami bi dal dobrodelnemu društvu tso?«
»Kaj se to pravi? Pošlji denar in napiši: «Malo, toda iz srca!«

CENEJE
Žena: »Evgen, poslušaj, ko bom na letovišču, bam vsako noč sanjala o tebi, ti moj prisrčni možek.«
Mož: »Ostani lepo doma in sanjaj o letovišču.«

V SOLI
— Kakšna packa pa je zopet to?
— To ni packa, gospod učitelj, to je kava.

Na strehah ljubljanskih hiš

V poletnem času, v mesecih kopanja in sončenja, ožve tudi strehe nekaterih ljubljanskih hiš. Gre predvsem za hiše v mestnem središču, ki imajo ravne strehe. Te hiše so bile sezidane šele v zadnjih letih in spadajo med najvišje. Starejše hiše in hiše na periferiji pa imajo po večini še vse strme strehe.

To življenje ostane vsakdanjem pasantom ljubljanskih ulic večnoma skrito. Le kdor se povzpne na nebočelnik, se lahko razgleda po sosednjih strehah, kjer se vsako popoldne sonči veliko stanovalcev tistih hiš. Nekateri strehe so zelo lepo urejene. Pravi cvetličniki krasijo zavetne kotečke. Drugod je po vsej strehi nast pesek, ali pa je prekrita s pločevinno odnosno drugim podobnim trpežnim materialom.

Razen za sončenje služijo ravne strehe izvrstno še v druge namene. Na en izmed najvišjih ljubljanskih streh imajo urejeno napravo za sušenje perila. Nekateri stanovalci susijo na soncu tudi razno sadje in solčvice. Za razvedrilo je prav tako poskrbljeno. V nekem ograjenem kotečku smo opazili celo mizo za namizni tenis, na neki bolj zavarovani strehi pa celo farmo malih živali. Kokoši in kunce. Zivali pa niso posebno navdušene nad svojo prostostjo, posebno ker nimajo zelnjaka. Hodijo po debelem pesku kakor izgubljene.

Kaže, da so se stanovalcem takih hiš njihove strehe zelo priljubile. Vedno je na njih več obiskovalcev, ki v živahnih pomenkih iščejo odpočitka in zdravlja, izpostavljeni sončnim žarkom. Hrušč mestnega prometa skoraj ne prode do njih.

Kronika

K 160 letnici Vegovih logaritmov

V ponedeljski izdaji »Jutra« smo se 26. julija t. l. spomnili, da bo letos poteklo 160 let, odkar je naš rojak, znan matematik Jurij Vega objavil svojo prvo zbirko logaritmov, ki je izšla leta 1783 na Dunaju. Te logaritmene tablice omenja tudi »Frankfurter Zeitung«, in sicer v zvezi z novo izdajo Schönlöcherovih logaritmčnih in trigonometričnih tablic na 5 mest. Schönlöcherovi logaritmi, ki so primerni tako za šolsko kakor tudi za tehnično rabo, so te dni izšli že v 39. izdaji, tako da je bila ta knjiga doslej izdana v 825.000 izvodih. List pripominja, da so starejše Vegove logaritmene tablice na 7 mest dosegle še večje število izdaj, saj je pred desetimi leti izšla že 93. izdaja.

* **Sibirske cedre v Nemčiji zaščitene.** Med bolj in bolj redkimi drevesi v Nemčiji so sibirske cedre (pinus cembra), ki zrastejo do 20 metrov višine. Najbolje uspevajo v alpskih pokrajinah med višinami 1500 do 2600 metrov, v Karpatih pa v višini okrog 1400 metrov. Posebno razširjene so v ravninah severne Rusije in Sibirije. Da se to dragoceno in lepo drevo v Nemčiji ohrani, je bilo postavljeno pred zaščito države.

* **Pouk se začne 11. oktobra.** Ministrstvo je odredilo, da se začne novo šolsko leto 1943/44 na ljudskih in srednjih šolah v Italiji dne 11. oktobra. Ppisovanje učencev na teh zavodih se bo začelo 1. septembra in bo zaključeno 5. oktobra.

* **Rimski mozaik odkrit v Španiji.** Pri cestnih delih v San Juanu de Lcs Panetes so odkrili ogromen in dragocen mozaik, ki meri 60 m površine. Po vsej verjetnosti je iz rimskih časov.

* **Na vzhodni fronti je padel nadporočnik Egbert Jaekel,** vodja letala pri strmoglavcih. Nadalje je padel narednik Fric Jökitsch, ki se je s svojim oddelkom oklopnikov boril nasproti štirikratni premoči. Obna sta bila odlokovana z viteškim križcem.

* **Razpis glasbenega natečaja.** Akademija sv. Cecilije v Rimu razpisuje poseben glasbeni natečaj na čast akademiku, ministru in senatorju grofu Di San Martinu. Kompozicija mora imeti simfonični ali zborovski značaj in skladatelj prejme zanj 15.000 lir nagrade.

Poziv trgovcem, zadrugam in pekarnam

Pokrajinski prehranjevalni zavod Visokega komisariata v Ljubljani poziva vse trgovce, zadruge in peke, naj pridejo po nakazila za racionirana živila za mesec september in to v urad na Novem trgu št. 4/II ter po naslednjem abecednem redu:

Trgovci in zadruge	
dne 23. VIII. 1943 z začetnicami A—F	
dne 24. VIII. 1943 z začetnicami G—K	
dne 25. VIII. 1943 z začetnicami K—L	
dne 26. VIII. 1943 z začetnicami M—O	
dne 27. VIII. 1943 z začetnicami P—S	
dne 28. VIII. 1943 z začetnicami Š—Z	

Peki

dne 30. VIII. 1943 z začetnicami A—M	
dne 31. VIII. 1943 z začetnicami N—Z	

Upravičenci naj dvignejo nakazano blago naslednji dan po prejemu nakazila v skladišču Preveda ali pri gostoljubih, kakor bo določeno. Zemudnikl izgubijo pravico do nakazila in do neba ve blaga.

IZ LJUBLJANE

— **Koncert vojaške godbe Armadnega zbora** bo imel jutrišnje nedeljo ob 19. uri v Tivoliju naslednji spored: 1) »Marcia Militare«, 2) Franz Suppe »Cavalleria Leggera« (Sinfonia), 3) F. Mascagni »Cavalleria Rusticana« (intermezzo), 4) Leon Bard »La Duchessa del Basc Tabarin«, 5) Gomes »Guaraní« (sinfonia dell'opera).

— **Novi grobovi.** Po daljšem trpljenju je umrla gospa Karolina Pa l je v e c, žena zvaniknica državnih železnic. Pogreb bo danes ob 17. iz kapelice sv. Petra. Dalje je umrla gospa Katarina Tavčar je v a, posestnica, zgledna mati in gospodinja. Pogreb bo danes ob pol 18. iz kapelice sv. Jožefa. Naj jim bo ohranjen lep spomin, zalujočim družinam pa naše odkritosrčno sožalje!

— **Spet smo imeli 32 stop. C.** V letošnjem poletju, ki ne šteti z vročino in sušo, smo imeli najbolj vroč dan 4. t. m., ko je živo srebro po jutranji temperaturi 15,6 stop. C doseglo 32,8 stop. C. Ko je sledila nevihta, je živo srebro padlo pod 30 stop. C. Zadnje dni pa vročina spet stalno narašča. Tako smo imeli v torek 29 stop. C, sredo 30,4 stop. C, v četrtek pa 32 stop. C. Ker imamo že dolgočasno vročino, je bila visoka temperatura v četrtek posebno občutna; ni bilo vetra. Kdor je mogel, je polskal zavetja ob vodi, saj senca sama človeka ni dovolj ohladi. Noč na petek je bila topla in jasna. Barometer je čez noč bil za spoznanje padel, vendar je bilo petkovo jutro spet jasno in sončno. Zabeležili smo 14,8 stop. C. Po dolgi vrsti izredno toplih in jasnih dni je pač že čas, da bi spet dež osvežil izžrpano prirodo.

— **Nedeljsko zdravniško dežurno službo** vršil ob sobote od 20. ure do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni višji zdravnik dr. Ciber Franc, Ljubljana, Stefanova ulica, telefon 36-41.

— **Poroka.** V Ljubljani sta se poročila g. inž. v r s t o v š e k Božidar in gđo. M i j a k a M a r i j a, pokrajinska uradnica. Gđo. M i j a k a je u — **Namesto venca** na grob pok. g. Struclca daruje g. Janes 100 lir Domu slepih in 100 lir za gluhoneme.

— **Dijaki,** ki se vračajo, dobe instrukcije za razredne izpite. Novi (Turjaški) trg 5 od 8. do 12. ure. Resno delo, strogega.

— **Učite se strojeplasti.** Novi em. dvo. in trimesečni tečajji pričnajo 24. avgusta. Najmodernejša strojeplasti, raznovrstni stroji. — Zmerna učnina. — Dopoldanski, popoldanski, večerni pouk po želji obiskovalcev. Informacije: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Dobrobranska 15.

— **Pravi domači »ALPA«** čaj je v vročih dnevih zdrava in najboljše pijače!

Ferenc Kormendi: 38

ZMOTA

Kdo bi ji svetoval? Kam naj se zateče? Zakaj ji ni nikoli nihče povedal, da so tudi take stvari v življenju? Zakaj je ni nihče poučil, da se kaj takega lahko primeri tudi njej? Kdo ji bi povedal, kaj naj stori? Agica, veš ti to? Kaj bi storila ti, ako bi bila na mojem mestu?!

Zamišljeno je Ana zrla ne srebrno se lesketajočo skatlo. V sobi se je polagoma zmračilo.

Janko se je vrnil nekoliko pozneje kakor običajno. Ki je stopil v sobo, je jel pripovedovati Ani, da so imeli s starim gospodom in Andrejem važen posvet, verjetno bo moral prihoditi teden, morda celo že v nedeljo zvečer v Frankfurt. Z njim bosta šla Andrej in zastopnik tovarniškega oddelka. Med pogovorom je opazil skatlo, ki je stala sredi mize.

»Kaj pa je to?« je vprašal in pokazal na skatlo.

»Poglej.«

Janko je vzel skatlo v roke, jo odprl, zagledal je pismo v njej in se ozrl na Ano.

»Cedna stvar... od koga si jo dobila?«

»Preberi pismo.«

V njenem glasu je bilo nekaj, kar je vzbudilo nezaupanje v Janku. Naglo, nekam plaho je segel po pismu. Ta nagli, in vendar boječji zgb je v sekundi porušil Anin siloma pridobljeni mir. Pogled se ji je kar iskrlil, ko je gledala Janka, kako jemlje pismo iz ovitka. Zakaj mi igraš to ko-

medijo?! se ji je oglašal glas zlobe v srcu. Misliš, da me lahko prevaras?«

Janko je trenutek opazoval ovitek z neznanu p.savo, potem je vzel pismo iz njega. Obraz mu je med branjem izražal presenečenje, ki se je kmalu izpremenilo v odobravalno ganotje.

»No, kaj takega... To je kares je že kdaj videl kaj takega... To je zares...«

»Čudovito...« mu je naglo segla Ana v besedo.

»To je res dokaz globoke plemenitosti.« Pogledal je Ano in nenadno izpremenil glas.

»Vendar je skrajno nepriljetno, da pošilja darilo... saj sem ji vendar rekel, naj ji kaj takega niti na misel ne pride!«

Ana ga je znova prekinila.

»Si sklepal, da namerava poslati kako darilo... meni?«

Janko ni opazil posebnega prizvoka v Aninem glasu in besedah.

»Od kod naj bi ti sklepal? Rekel sem ji le, naj mi nikar ne skuša plačati tega...«

»Plačati? Tebi? Zakaj pa?«

»Se vedno ji je odgovoril brez sleherne sumnje: »Za moje pravne nasvete.«

»Saj ti si vendar pravni zastopnik tovarne!«

»Šele zdaj je opazil skrito ost v njenih besedah in sumnju. Vendar se vedno ni hotel verjeti svojim usesom.

»Dekle, saj tu vendar ne gre za kaznivo dejanje rjenskega očeta. Šlo je za njihove rodbinske zadeve, v katerih sem se bil vmešal. In seveda je razumljivo, da sem odbil vsakršno denarno nagrado... in to sem ji tudi povedal.«

»Da.« Nenadoma: »Kdaj pa si govoril z njo?«

»Ta ponedeljek.«

»Tako. Prinesla je deset pengov.«

V njenih hladnih besedah je kakor led rezal dvom, obožba. Janko je postal besen, a se je s težavo še krotiti.

»Ne, ni prinesla deset pengov, marveč devetdeset. Plačala je ves dolg!«

»Kaj praviš? Jako zanimivo. All si jo ti nagovoril k temu?«

»Ne, sama je prišla.«

»Zanimivo. Morda je čutila, da bi bilo bolje, ako ne plačuje po obrokih.« Ostra, hladna ironija se je kakor oster nož spustila med njiju.

»Človek včasih začuti...«

Pred Jankovimi očmi so za trenutek zaplesali črni krogi. Desnico je stisnil v pest, vendar se je obvladal in razklenil prste.

»Ne. Kdor dela za dvajset osem pengov na teden, ta ne more začutiti kaj takega in bi to tudi zamen čutil.«

Ana je zdaj morda že nehote in proti svoji volji napenjajla struno Jankove potrpežljivosti.

»Kje pa... vseeno je morala kako začutiti in si je nekako preskrbela denar. Pri kakšnem dostojnem zaščitniku.«

Janko je s težavo požrl slino.

»Tako je bilo, dekle, ji je z mirnim glasom pojasnil Janko. »Njen zarobenec je dobil nekaj denarja za neko izredno delo in s tem denarjem sta plačala ostanek dolga.«

»Da, seveda. Teh devetdeset pengov.«

»Teh devetdeset pengov.«

Nekaj zalostnega, a hkratu smešnega je bilo v teh besedah. Bilo je v njih nekaj vznemirnjivega, a hkratu silno bolestnega. Devetdeset pengov, je razmišljal Janko, kolikokrat izda devetdeset pengov, ne da bi sploh vedel, za kaj jih je izdal. Devetde-

set pengov, je razmišljala Ana, to bi bilo devet tednov.

»Kratko malo ji zdaj ni treba več hoditi k tebi v pisarno?« je nadaljevala Ana.

»Kratko malo ji ni treba več hoditi k meni v pisarno,« je Janko ponovil za njo stavek in čutil, da bo naslednja beseda pretrgala prenapeto struno, da bo grobo in morda nepopravljivo »trgala žico njegove potrpežljivosti in njegovega premagovanja.

Naglo se je okrenil od Ane in pri tem je vrzel na tla pismo, ki je ležalo na robu mize. Sklonil se je, ga pobral in znova vrnil na mizo.

»Da,« je dejala Ana s svojim običajnim glasom in brez vsakršnega prehoda — »dobro. Ne potrebujem te škatle.«

»Dobro. In kaj potem?«

Ana je sprejela te Jankove suhe, kratke besede kot izzivanje.

»Nazaj ji pošljem skatlo. Gotovo veš za njen naslov.«

Zica ni popustila. Hladno, mirno so se glasile Jankove besede:

»Ne, dekle. Te škatle ji ne boš pošiljala nazaj.«

»Ne?« je skoraj brez daha vprašala Ana. »Kaj pa? Naj se ji morda še zahvalim zanj?«

»Ne vem, kaj boš storila. To je tvoja stvar. Toda nikakor ji je ne boš pošiljala nazaj.«

»Pa ji jo bom? Ne maram, da bi mi kaka Irma Borbeljeva pošiljala darila! Kdor zasluži dvajset osem pengov na teden, ta naj nikomur ničesar ne pošilja!«

»Poglej, še vedno ne razumeš, da je to dekle mislilo, da mi dolguje hvalo in da noče ostati moja dolžnica...«